

בבית המשפט העליון

עפ"ג 38440-08-24

לפני: כבוד השופט בדימוס יוסף אלרון
כבוד השופט עופר גרוסקופף
כבוד השופט חאלד כבוב

המערערת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: פלוני

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
מיום 11.7.2024 בת"פ 43387-03-21 שניתן על ידי כבוד הנשיא
(בפועל), השופט בני שגיא

תאריך ישיבה: כ"ו בשבט התשפ"ה (24 בפברואר 2025)

בשם המערערת: עו"ד יוסף קנפו

בשם המשיב: עו"ד עינת ברנע

בשם שירות המבחן: עו"ס סיון קוריס

פסק-דין

השופט חאלד כבוב:

זהו ערעור המדינה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כבוד הנשיא, השופט ב' שגיא) בתפ"ע 43387-03-21 מיום 11.07.2024. המקרה דנן מעורר דילמות עונשיות שעניינן בהלימה, הרתעה, וחריגה ממתחם העונש משיקולי שיקום.

המשיב, צעיר בשנות העשרים לחייו מרקע משפחתי ואישי קשה מאוד, הורשע, על יסוד הודאתו בהסדר טיעון בעבירות של מעשים מגונים, גרם מעשים מגונים והחזקת חומרי תועבה. זאת, בגין מעשים שבוצעו במרשתת, לאורך כשנה, כלפי חמש קטינות בגילים 12-13 שנים. בתחילתו של ההליך המשיב שהה במעצר ממשי. לאחר מכן הלה הועבר לחלופת מעצר בפיקוח אלקטרוני, ואז הוחזר למעצר ממשי. ואולם, במעלה הדרך, המשיב שולב בהוסטל 'מעגלים' המטפל בעברייני מין, ובהמשך, במרכז היום של 'מעגלים'. לאחר הליך שיקומי בן כשלוש שנים, שבעטיו נדחה שלב הטיעונים לעונש פרק זמן ממושך – בית המשפט המחוזי מצא לנכון לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם,

ובסופו של דבר הטיל על המשיב 9 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות, לצד ענישה נלווית.

המערערת סבורה כי העונש שהוטל על המשיב לא הולם את חומרת המעשים בהם הודה והורשע, גם בהינתן הליך שיקומו, ומכאן ערעורה. מנגד, המשיב סבור כי שיקולי שיקום מצדיקים שלא להתערב בעונש שנגזר עליו.

כך בתמצית, ועתה בהרחבה.

העובדות הצריכות לעניין

א. דבר מעצרו והרשעתו של המשיב

1. ביום 01.03.2021 נעצר המשיב, ומעצר הימים שלו הוארך מעת לעת. ביום 19.03.2021 הוגש כתב האישום המקורי נגד המשיב שכלל, מלבד העבירות בהן הוא הורשע, עבירות נוספות של הטרדה מינית וניסיון הטרדה מינית וכן אישום נוסף הנוגע להחזקה של קנאביס לשימוש עצמי.

2. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה לעצור את המשיב עד תום ההליכים נגדו. ברם, עוד בטרם הוכרעה בקשה זו הסכימו הצדדים, על בסיס תסקיר מעצר שהתבקש לשם בחינת חלופה, כי המשיב יועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני בבית הורו זוגתו ובפיקוחם, ותחת תנאים מגבילים – וכך הורה בית המשפט של המעצר בהחלטתו מיום 03.05.2021. בחלוף כארבעה חודשים הוחזר המשיב למעצר ממשי בהחלטה מיום 15.09.2021 בעקבות תלונה שהוגשה נגדו במשטרה (שלא הבשילה לבסוף לכתב אישום).

3. ובחזרה להליך העיקרי, ומעט אחורה בזמן. ביום 20.07.2021 הודיעו הצדדים לבית המשפט כי הם הגיעו להסדר טיעון ללא הסכמה עונשית. במסגרתו הוסכם, כי המשיב יודה בעובדות כתב האישום המתוקן, תוך ויתור על זכותו לעתור לאי הרשעה, כי הצדדים לא יחרגו בטיעוניהם מעובדות כתב האישום המתוקן, וכי המשיב יופנה לקבלת תסקיר מאת שירות המבחן, מבלי שיהיה בכך משום הסכמה מצד המערערת להפנייתו להליך טיפולי במסגרת הקהילה בשלב הטיעונים לעונש.

4. כאמור לעיל, ענייננו בעבירות מין חמורות שבוצעו על-ידי המשיב במרשתת, במהלך כשנה שלמה, כלפי חמש קטינות שונות בגילים 12-13. אישומים 1-4 עוסקים במעשיו כלפי ארבע נפגעות עבירה שונות, ופורט בהם כי המשיב שלח לקטינות הודעות מיניות גסות, סרטונים ותמונות בעלי אופי מיני בוטה לרבות פורנוגרפיה, וכאלו בהם

נראה איבר מינו חשוף, לעיתים אגב אוננות. לא זו אף זו, המשיב ביקש לקבל מהן תמונות וסרטונים מיניים שלהן, תוך שהוא מנחה אותן כיצד להצטלם, אילו איברים מוצנעים להציג ובאיזו תנוחה. האישום החמישי עוסק במעשי המשיב כלפי קטינה נוספת, בת 13.5. ביחס אליה תואר, בין היתר, כי המשיב דרש ממנה לשלוח אליו תמונות וסרטונים מיניים, חרף סירובה, תוך שאיים עליה כי אם היא לא תיעתר לדרישותיו, הוא יעלה את תמונותיה לרשת. אגב כל אלו, המשיב שלח לנפגעות העבירה תגובות מיניות גסות ומעוררות סלידה. יתרה מכך, המשיב ניסה ליזום מפגשים עם שלוש מנפגעות העבירה, ואף שמר במכשיר הטלפון הנייד שלו תמונות וסרטונים שלהן.

5. בהתאם להודיית המשיב הוא הורשע בארבעה אישומים של מעשה מגונה בקטינה מתחת לגיל 14 (בשניים מתוכם בריבוי עבירות), לפי סעיף 348(א) בנסיבות סעיף 345(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); אישום אחד של גרם מעשה מגונה בקטינה מתחת לגיל 14 (ריבוי עבירות), לפי סעיף 348(א) בנסיבות סעיף 345(א)(3) ובצירוף סעיף 350 לחוק העונשין; אישום אחד של גרם מעשה מגונה בקטינה שטרם מלאו לה 16 שנים ללא הסכמתה החופשית (ריבוי עבירות), לפי סעיף 348(ב) בנסיבות סעיף 345(ב)(1) בצירוף עם סעיף 350 לחוק העונשין; ובשני אישומים של החזקת חומר תועבה, לפי סעיף 214(ב3) לחוק העונשין.

ב. הפניית המשיב להליך שיקומי ב'מעגלים'

6. כאמור לעיל, סמוך לאחר הכרעת דינו, המשיב הוחזר למעצר ממשי ממעצרו בפיקוח אלקטרוני. בהתאם, בית המשפט של המעצר לא ראה לנכון לדון בשאלת שחרורו של המשיב לחלופה שיקומית, נוכח השפעתה האפשרית על גזירת הדין, והותיר את המלאכה בנדון למותב שדן בתיק העיקרי (החלטת כבוד השופט ש' מלמד מיום 17.10.2021, ב-מ"ת 43386-03-21).

7. מלאכה זו נעשתה על-ידי המותב שדן בתיק העיקרי ביום 19.10.2021. כעולה מפרוטוקול הדיון, המערערת התנגדה נחרצות לבקשת המשיב לצאת לריאיון שמטרתו בחינת ההיתכנות להתאמה לשהייה בהוסטל 'מעגלים', העוסק בשיקום עברייני מין. זאת, נוכח חששה כי דחיית גזירת הדין לפרק זמן ממושך, כזה הנדרש לשיקום עברייני מין, תסכל את האפשרות להטיל עונש מאסר ממושך על המשיב כנדרש. בא-כוחה עמד על המסוכנות הנשקפת מהמשיב, נוכח עבירות המין בהן הוא הודה והורשע; ועל כך שהלה 'חזר' מחלופה של איזוק למעצר ממשי, בנסיבות של הגשת תלונה במשטרה נגדו. כן צוין, כי הטיעונים לעונש קבועים לחודש פברואר 2022, וההגנה יכולה לבקש להקדימם; וכי המקום להליך שיקומי משמעותי של עברייני מין, שלרוב עורך כשנתיים, הוא אגב

ריצוי העונש – ולא בשלב ביניים בין הכרעת הדין וגזר הדין. בהקשר זה הודגש, כי בענייננו הדברים מקבלים משנה תוקף לאור התסקיר שהוגש בענייננו של המשיב.

8. מנגד, ההגנה עמדה על כך שמדובר באדם צעיר בן כעשרים ואחת שנים, עם נסיבות חיים קשות וללא עבר פלילי, שלקח אחריות על מעשיו, המצוי בנקודת מפנה בחייו, עת הוא מבקש להשתקם. הודגש, כי העבירות בוצעו במרחב האינטרנטי, וכי האינטרס הציבורי ייצא נשכר משיקומו של המשיב. עוד צוין, כי בתסקיר שירות המבחן מיום 13.10.2021 דווקא הומלץ לאפשר את היציאה לריאיון, וכי התמונה העולה ממנו היא שהמשיב מעוניין להשתקם ולקח אחריות ראשונית על מעשיו. כן הודגש, כי הדבר לא יכול את בית המשפט במישור העונשי במורד הדרך.

9. לאחר ששמע את הצדדים, מצא בית המשפט לנכון להתיר יציאה לשם בחינת ההיתכנות להליך שיקומי זה, כהצעת שירות המבחן, "ומבלי שיהא בכך כדי לעורר ציפיות בליבו של הנאשם [הוא המשיב – ח' כ']".

10. בתסקיר מיום 16.11.2021 חיווה שירות המבחן דעתו כי המשיב מתאים להליך טיפולי בהוסטל מעגלים. זאת, לאחר שעמד על תפיסותיו המיניות הבעייתיות לצד ניצוץ ראשון של הבנה נוכח השפעת ההליך הפלילי עליו; לאחר ששמע את עמדת גורמי המקצוע בהוסטל שנפגשו עם המשיב, וקיום שיח ושיג עם מנהלת המקום; ולאחר שאמו נבחנה כמפקחת משלימה בסופי השבוע וחופשות. שירות המבחן ציין כי "מדובר בתוכנית כוללנית, הנמשכת כשנה וכוללת מגורים ולינה, ומיועדת לאנשים שהורשעו בעבירות מין ורמת המסוכנות שלהם מוערכת כבינונית ומעלה". לצד זאת צוין כי "עם סיום הטיפול בהוסטל, מופנה המטופל לתוכנית המשך [...] בה עליו להגיע לטיפול קבוצתי ופרטני בשעות אחר הצהריים, מספר פעמים בשבוע במקביל ליציאתו לעבודה. מטרת הטיפול לאפשר מעבר הדרגתי לקהילה, בשילוב עם תעסוקה". כן הודגש, כי "מדובר במסגרת טיפולית סגורה, שאינה חלופת מעצר".

11. ביום 14.12.2021 החליט בית משפט קמא לשחרר את המשיב ממעצר להליך טיפולי לפוגעים מינית. זאת, תוך קביעת תנאים הדוקים שנועדו לצמצם את המסוכנות הנשקפת מהמשיב, ובטרם מתן גזר הדין בעניינו. לאחר שסקר את השתלשלות ההליך, תלה בית המשפט את החלטתו בשישה טעמים: הראשון כי המשיב הועבר לחלופת מעצר בדרך של פיקוח אלקטרוני – בהסכמה, כבר בתחילת ההליך; השני נעוץ בעובדה שהמשיב הודה וקיבל אחריות על מעשיו, לצד המעצר הנוסף מאחורי סורג וברית בו הושם, כאשר התרשמות שירות המבחן הייתה כי ההליך הפלילי השפיע עליו; השלישי כי מעשי המשיב בוצעו באינטרנט, ומשכך טיפול אפקטיבי ותנאים מגבילים – יש בהם

כדי לצמצם את הסכנה הנשקפת ממנו; הטעם הרביעי הוא שאמנם אין מדובר בחלופת מעצר, אך מדובר במקום שניתן לשהות בו בכל שעות היממה, בפיקוח אנשי צוות ומדריכים תוך ניטור פעולות ויציאות; החמישי כי מדובר באדם צעיר, נטול עבר פלילי שיש אינטרס בשיקומו ומדובר בטיפול "ממוקד יותר ואפקטיבי יותר". לסיום הוטעם כי אימו תוכל לשמש כמפקחת מגבה בסופי השבוע והחופשות, אליהם יוכל לצאת, בליווי ופיקוח, לאחר חודשיים. אחר דברים אלו נקבעו תנאים מגבילים.

12. ואכן, בשלהי חודש דצמבר 2021, לאחר אי אלו עיכובים הקשורים בוורוס הקורונה, המשיב שוחרר ממעצר ממשי, ונקלט בהוסטל מעגלים.

13. לשם שלמות חלק זה יצוין, כי בהתאם להחלטת בית המשפט מיום 28.12.2021, הדיון שנקבע בתיק העיקרי לחודש פברואר 2022 לשם שמיעת טיעוני הצדדים לעונש – בוטל; ושירות המבחן התבקש לערוך תסקיר לעניין העונש עד ליום 06.04.2022, תוך שנקבע כי הטיעונים יישמעו ביום 11.04.2022. ברם, טיעונים לעונש לא התקיימו באותו המועד. למעשה, אלו לא התקיימו עד לחודש פברואר 2024.

14. בתקופה זו – למעלה מתריסר תסקירים הוגשו. במסגרתם דווח, ככלל, על התמדה של המשיב והתקדמות מדודה לצד העמקה בתהליך הטיפול. בהתאם, ואגב דיונים אחת לכמה חודשים, הוקלו אט אט התנאים המגבילים שהוטלו על המשיב. לקראת תום שלב א' בהליך השיקום בהוסטל, שארך כשנה ומחצה, הותר למשיב להשתלב במקום תעסוקה במקביל לשהייתו בהוסטל. בהמשך לכך דווח על התמודדות והתעלות מעל קשיים ורגרסיה שחלו סביב מעבר לשלב ב' בהליך השיקום, המתרחש במסגרת של מרכז יום טיפולי של מעגלים בפתח תקווה, אליו היה המשיב מגיע ללא ליווי ופיקוח. על אלו אוסיף, כי בשתי הערכות המסוכנות שהוגשו (הראשונה בראשית הדרך, ביום 31.08.2022; והשנייה במעלה הדרך, ביום 10.09.2023) – מסוכנותו המוערכת של המשיב הייתה ונותרה בינונית, לצד היבטים חיוביים ושלייליים שעלו במהלך ההערכה המקצועית שאך חיזקו את הצורך בטיפול שיקומי משמעותי. כך, לדוגמה, עלתה בהערכה הראשונה תמונה מעורבת, לפיה מצד אחד המשיב נטל אחריות לפגיעותיו בקטינות ועל כך שפעל בצורה מניפולטיבית לשם השגת מטרותיו, תוך שהרושם היה שקיימת מוטיבציה לטיפול; ומצד שני הוא ביטא עיוותי חשיבה ביחס למיניותו של קטינות.

15. יצוין, כי בתסקיר שירות המבחן האחרון שהוגש לבית משפט קמא ביום 13.12.2023, כהכנה לשלב הטיעונים לעונש, המליץ שירות המבחן על ענישה בדרך של הטלת עבודות שירות, לצד מאסר על תנאי וצו מבחן לשנתיים כדי לאפשר השלמת שלב הטיפול במרכז היום ובחינת המשך תכנית טיפול. זאת הומלץ, על יסוד ההתרשמות

לאורך תקופה ארוכה, כי המשיב הביע מוטיבציה, שיתף פעולה עם התכנית הטיפולית, וניכר שיפור והעמקה בתוך הקשר הטיפולי. שירות המבחן אף עמד על כך שמדובר בענישה מוחשית, מציבת גבול ומרתיעה עבור המשיב. זאת ועוד, בית המשפט התיר את הגשתה של חוות דעת מטעם ההגנה שנערכה במרכז 'התחלה חדשה' לטיפול ואבחון אוכלוסייה עוברת חוק. בגדרה, הובעה תמיכה בהמלצת שירות המבחן לענישה שיקומית והוער כי "קטיעת ההליך השיקומי באמצעות ענישה של ממש תפגע באינטרס הפרטי והציבורי כאחד". כן הוסבר, כי העובדה שלא חל שינוי ברמת המסוכנות שנקבעה למערער לא נובעת מכך שלא הייתה תועלת בהליך השיקומי, אלא מקיומם של נתונים סטטיים מרכזיים. בכללם, גילו של המשיב; העובדה שלא ניהל משק בית משותף עם בת זוג למעלה משנתיים; העובדה שהקורבנות היו זרות לו; רקע של התמכרויות; ועוד. בהקשר זה הודגש, כי השלמת ההליך השיקומי תהווה גורם דינאמי שיכול להפחית את מידת המסוכנות.

ג. גזירת הדין

16. ביום 06.02.2024 התקיים דיון לפני בית משפט קמא, במסגרתו שטחו הצדדים את טיעוניהם לעונש. בתמצית, ומבלי לכסות את מלוא הטיעונים, באת-כוח התביעה עמדה על חומרת מעשיו של המשיב, והצורך להגן על קטינים וקטינות במרחב האינטרנטי. כן הודגשה עמדת התביעה, כי לא נכון לראות במעשים משום אירוע אחד ולקבוע מתחם עונש אחד בגינם. בסופו של דבר, התביעה טענה כי נוכח קיומו של עונש מזערי לעבירות שבהן המשיב הורשע, יש לקבוע מתחם עונש של 18-36 חודשים לגבי כל אחד מארבעת האישומים הראשונים, ובאישום החמישי מתחם עונש של 30-48 חודשים. לצד זאת, התביעה הסכימה כי יש למקם את עונשו של המשיב בתחתית המתחם. כן נטען, כי מדובר בעבירות בעליות חומרה יתרה, כמשמעות מונח זה בסעיף 40ד(ב) לחוק העונשין, ומשכך נדרשות נסיבות מיוחדות ויוצאות דופן כדי לסטות לקולה ממתחם העונש ההולם. מנגד, ההגנה טענה כי נכון לאמץ את המלצת שירות המבחן ולהטיל על המשיב עונש של עבודות שירות לצד צו מבחן. כן ציינה הסנגורית כי המשיב מבין שיהיה עליו לשלם פיצויים לנפגעות העבירה והוא נכון לעשות כן. חלק ניכר מן הטיעון הוקדש לכברת הדרך שעבר מרשה, ולמורכבות הטמונה בשיקום עברייני מין.

17. ביום 11.07.2024 ניתן גזר הדין מושא הערעור.

18. על המדוכה הונחה השאלה האם, חרף "מעשיו של הנמשיב" [ש]אינם קלים (הגם שנעשו רק ברשת האינטרנט ללא מפגשים עם הקטינות) וראויים לעונש מאסר [...] יש בהליך השיקומי שעבר הנמשיב, תוך התחשבות גם בתקופה בה הוחזק במעצר מאחורי סורג ובריח

(עד שהחל בהליך השיקום), כדי לאפשר את ריצוי המאסר בדרך של עבודות שירות". תחילה, תיאר בית משפט קמא את תמצית עובדות כתב האישום; את הליך השיקום הארוך והמפותל שעבר המשיב; ואת טיעוני הצדדים. אחר דברים אלה הגיעה עת הכרעה.

19. בית המשפט ציין כי עבירות מין נגד קטינים הן עבירות חמורות הפוגעות בשורה של ערכים מוגנים; וכי העובדה שאלו מבוצעות במרחב האינטרנטי היא בעלת פנים לכאן ולכאן: "מחד - ניתן לומר כי הקלות בה ניתן לבצע עבירות מסוג זה, מחייבת התייחסות מחמירה. מנגד, ניתן לקבל גם את הגישה לפיה מקום בו מבוצעת עבירת מין בדרך של מפגש עם קורבן העבירה, חמור יותר מסיטואציה בה מבוצעת עבירת המין ברשת האינטרנט, וללא מפגש פיזי". בתוך כך, הפנה הוא לפסיקת בית משפט זה שעמדה על חומרת עבירות המין באינטרנט. כן צוין, כי גם עבירת החזקת חומר התועבה פוגעת בכבוד ובביטחון של נפגעי ונפגעות העבירה.

20. בעת בחינת נסיבות ביצוע העבירה, בית המשפט נתן דעתו לעובדה שהעבירות כללו תכנון מוקדם ברמה נמוכה וללא תחכום (שעה שהמשיב עשה שימוש בחשבונותיו הוא, ולא התחבא מאחורי חשבונות פיקטיביים); לריבוי נפגעות העבירה וגילן; לכך שמשך הפגיעה בכל אחת הן היה קצר יחסית; ולנזק האינהרנטי שנגרם להן (הגם שלא צורפו תצהירי נפגעות עבירה). בבחינת מדיניות הענישה הביא בית משפט קמא שלושה מקרים שנדונו בבית משפט זה – ע"פ 2455/23, ע"פ 4629/19 וע"פ 3935/16 – וקבע כי הם חמורים, כל אחד בדרכו, מהמקרה דנן. זאת, בין אם בשל ריבוי והיקף קורבנות העבירה, פרק הזמן בו בוצעו העבירות או היבטים של גרם אינוס או התחזות. בהמשך לכך ציין בית משפט קמא כי "התביעה עתרה לקביעת מתחם עונש אחד ביחס לאישומים 4-1, ומתחם עונש נוסף ביחס לאישום 5. על פניו, ניתן היה לקבוע מתחם אחד לכל חמשת האישומים, אולם שעה שהתביעה עתרה כפי שעתרה, ראיתי לקבל העמדה גם מהטעם שאינני סבור כי יש הבדל מהותי בין שני הנתיבים האפשריים לקביעת המתחם" (ההדגשה הוספה – ח' כ'). בנתון לכל האמור נקבע מתחם עונש הולם של 12 עד 24 חודשי מאסר באישומים 1-4, ומתחם של 20 עד 32 חודשי מאסר באישום 5.

21. בהמשך לכך, בית המשפט פנה לקבוע את העונש המתאים למשיב לאור עיקרון ההלימה. במכלול נסיבות חייו המורכבות; גילו הצעיר; הודאתו המיידית, כבר בתחנת המשטרה; והיעדרו של עבר פלילי – נמצא כי אכן יש למקמו בתחתית המתחמים העומדים, בחופף, על 22 חודשי מאסר, בניכוי ימי מעצרו – ובסה"כ כ-17 חודשי מאסר מאחורי סורג וברית. לאחר מכן, נדרש בית המשפט למשקל שיש ליתן להליך השיקומי ולכברת הדרך שעבר המשיב במסגרתו. צוין, כי יש להתחשב בהליך השיקומי באופן מדוד, כך שהמשיב ירצה תשעה חודשי מאסר בפועל בדרך של עבודות שירות, וזאת תוך

מתן אפשרות לשירות המבחן להוסיף ולפקח עליו במסגרת צו מבחן. בית המשפט נימק קביעתו בזו הלשון:

"תוצאה עונשית זו, של הטלת 9 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות (ללא ניכוי תקופת המעצר) משקפת למעשה עונש מאסר בן 14 חודשים, כך שהחריגה מטעמי שיקום נאמדת בחודשים ספורים בלבד. אני ער לעמדת התביעה ביחס להתקדמותו האיטית של הנאשם בהליך השיקומי, שלא הובילה להפחתה ברמת המסוכנות המינית, אולם לא ניתן להתעלם מהעובדה כי מדובר בחריגה קלה בלבד מטעמי שיקום, וזאת נוכח הליך שיקומי ממושך, גיל צעיר, קבלת אחריות מלאה כבר בשלב החקירה ושמירה על מסגרת תעסוקתית, והכל מבלי שנפתחו תיקים נוספים.

יתרה מכך, יש לראות בתוצאה האמורה כתוצאה היחידה שתאפשר את המשך הטיפול, והמשך הפיקוח אודות הנאשם באמצעות שירות המבחן, כך שאם יפר את תנאי צו המבחן, ניתן יהיה להשיבו לבית המשפט ולגזור את דינו מחדש. הטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריח לתקופה בת 24 חודשים (ממנה יקוזזו חודשי המעצר והפחתות נוספות המבוצעות על-ידי שב"ס) תסתכם בפועל, בתקופת מאסר קצרה ביותר, שלא יהא בה כדי לאפשר את המשך הטיפול, וממילא לא תהווה חרב מעל ראשו של הנאשם לבל ימעד באותו הליך טיפולי".

22. בסופו של דבר, נגזרו על המשיב 9 חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות לצד צו פיקוח למשך 24 חודשים; מאסרים מותנים לבל יעבור המשיב עבירות מין, מסוג פשע או עוון, בתוך 3 שנים; ופיצוי בסך כולל של 25,000 ש"ח לקורבנות העבירה.

ד. הליך הערעור

23. ביום 15.08.2024 הוגש הערעור דנן, ולצדו בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר שהתקבלה בהסכמת המשיב. במסגרת הערעור העלתה המערערת שורת טענות: החל בחומרת המעשים והצורך בענישה מחמירה; עובר במתחמי הענישה שנקבעו; וכלה בחריגה מהם מטעמי שיקום ועוד. כמו כן השיגה המערערת על היקף הפיצוי שניתן לנפגעות העבירה. להלן עיקרי טענותיה.

24. תחילה נטען, כי גזר הדין של בית משפט קמא מקל מידי עם המשיב, וכי במלאכת האיזונים שנערכה לא ניתן משקל מספק לחומרת המעשים, או לצורך בענישה מרתיעה נגד עברייני מין ברשת, הנדרשת נוכח הקושי הטמון בגילוי עבירות אלה למול קלות ביצוען. בהקשר אחרון זה, המערערת הביאה נתונים מדו"ח המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת מיום 16.02.2023 כדי לשקף את ממדיה של התופעה הנפסדת. הודגש, כי

המשיב אף ניסה להיפגש עם שלוש מנפגעות העבירה, ושמר במכשירו הנייד חומר תועבה שלהן. לשיטת המערערת, עבירות כגון דא – על רקע נסיבות ביצוען ולצד הנזק שניתן להניח כי נגרם לנפגעות העבירה – מצדיקות עונש של מאסר ממושך מאחורי סורג וברית. כן צוין, כי אף על פי שלא הוגשו תצהירי נפגעות עבירה, לבקשת הוריהן של הקטינות, הפיצוי שנפסק נמוך באופן שלא הולם את מידת הפגיעה שניתן לעריך כי נגרמה להן. זאת ועוד הודגש, כי בית משפט קמא שגה עת הביא במניין שיקוליו את ה"הפחתות נוספות המבוצעות על-ידי שב"ס", כלשון גזר הדין.

25. באופן קונקרטי יותר נטען, כי בית משפט קמא שגה גם בקביעתו מתחם ענישה אחד, כולל, עבור אישומים 1-4. זאת, משום שלא מדובר באירוע אחד ברמה העובדתית, ומכיוון שברמה הערכית יש צורך לתת ביטוי ממשי לפגיעה בכל מתלוננת כשלעצמה. זאת ועוד, נטען כי בית המשפט שגה בקביעת מתחמי ענישה נמוכים, בעיקר בתחתיתם, שלא הולמים את חומרת המעשים ולא את הוראת המחוקק בדבר עונש מזערי, כקבוע בסעיף 355(א) לחוק העונשין. הודגש, כי בית המשפט כלל לא התייחס להוראת החוק הנ"ל כך שפסק דינו לוקה גם בהיעדר הנמקה בהקשר זה, כנדרש.

26. באופן דומה, לעמדת המערערת גם בעת החריגה מהמתחם (הנמוך ממילא) מטעמי שיקום, נפל בית המשפט המחוזי לכלל טעות. מטבע הדברים, מדובר בטענתה העיקרית ולכן אציגה בפירוט יחסי. לגישת המדינה, העבירות שביצע המשיב ומידת אשמו הן בעלות חומרה יתרה, המאינת אפשרות לחריגה מהמתחם מטעמי שיקום, בהתאם להוראות סעיף 40ד(ב) לחוק העונשין. נטען, כי "מדובר בתופעה פסולה, אך רווחת למרבה הצער, אשר מצדיקה ענישה מחמירה ובלתי מתפשרת, אשר יש לבכר בה שיקולי גמול והרתעה על פני שיקולים אחרים". עוד טענה המערערת נגד ההליך הטיפולי שעבר המשיב, בצינה כי "אף שהיה ארוך, והמערערת תטען – ארוך מידי, [הטיפול] לא הניב פרי של ממש, ולא הביא להתקדמות משמעותית במצבו של המשיב, ולא הצדיק כל סטייה לקולה"; והוסיפה כי "אף אם היה ההליך הטיפולי של המשיב נושא פרי [...] הרי שעדיין לא הייתה הצדקה לחרוג מהעונש הראוי ולגזור על המשיב עונש מאסר בדרך של עבודות שירות". בהמשך לכך הוטעם, כי גם מנקודת מבט שלא מניחה חומרה יתרה אין הצדקה לסטייה מן המתחם לקולה, שעה שתסקירי שירות המבחן והערכות המסוכנות לא מצביעים על שיקום או סיכוי של ממש לשיקום בעתיד. המערערת אף הדגישה כי "לא היה מקום בנסיבות תיק זה לתת יד לדחייה כה ארוכה ממועד הכרעת הדין ועד מועד גזר הדין", וזאת בהיעדר סימנים ברורים להתקדמות ההליך הטיפולי או הפחתה ממשית בהערכת המסוכנות. מכל מקום, לעמדתה לא היה מקום "לתקן עוול בעוול" ולהימנע מענישה ממשית.

27. עד כאן טענות המערערת. בטרם אביא את טענות המשיב, נכון יהיה להציג את עיקרי הערכת המסוכנות שהוגשה לעיוננו ביום 21.10.2024, מכיוון שהדברים שלובים זה בזה.

28. בתמצית, בהערכת המסוכנות האמורה, האוחזת למעלה משלושים עמודים, נעשתה סקירה מקיפה של עברו של המשיב, שגדל במשפחה לא תפקודית וחווה משברים רבים לאורך ילדותו ונעורו; מאפייני אישיותו והליך הטיפול הארוך שהא עבר; והתייחסות מפורטת לשלל התסקירים שהוגשו והערכות מסוכנות קודמות. בשורה התחתונה, הוטעם כי ניכר שהמשיב בעל מוטיבציה לערוך שינוי משמעותי באורחות חייו ולהימנע מפגיעות נוספות; משתף פעולה עם טיפול ייעודי החל מחודש דצמבר 2021; ומבין את חומרת מעשיו ועיוותי החשיבה בהם כאחד, תוך הבעת הבנה לכך שפגיעותיו הסבו נזק לנפגעות העבירה-הקטינות. התרשמות מעריכת המסוכנות, על בסיס הנתונים הסטטיים והדינמיים המפורטים בספרות המחקרית בתחום הערכת מסוכנות מינית, הייתה כי רמת המסוכנות המינית פחתה כיום והינה בינונית-נמוכה.

29. בהתאם, בעיקרי הטיעון מטעמו, המשיב סמך ידו על גזר הדין שניתן על-ידי בית המשפט המחוזי, בהיותו "מנומק, מאוזן ומפורט הסוקר בהרחבה את ההליך השיקומי הארוך והמוצלח שעבר המשיב - הליך שיקומי שכזכור כולל שהייה כשנה וארבעה חודשים בהוסטל מעגלים [...] [ולאחר מכן] שוב המשיך במרכז היום של מעגלים, במקביל לתעסוקה, שם הוא משולב עד היום, כבר קרוב לשנתיים". הודגש, כי המשיב, צעיר בשנות העשרים המוקדמות לחייו, מגיע מרקע משפחתי קשה – חווה הזנחה, וטראומות הכרוכות בהתמכרויות ובאובדנות במעגל המשפחתי הקרוב. בתוך כך צוין, כי כבר בגיל 8 הלה נלקח מביתו על רקע הזנחה פושעת, לאחר שאביו נשלח למאסר ואמו לא הצליחה לתפקד כיאות; וכי באחת ממשפחות האומנה שאליהן המשיב הגיע הוא היה בעצמו קרבן לפגיעה מינית. בהגיעו לבגרות, המשיב חידש את הקשר עם אביו, שנאבק בהתמכרות לסמים ואלכוהול, ובאחד הבקרים הוא מצא את אביו מוטל בסלון הבית ללא רוח חיים. כן צוין כי המשיב נעדר עבר פלילי; כי הוא אפשר לחוקרי המשטרה גישה למכשיר הסלולרי שלו – באופן שהביא, בסופו של יום, לגילוי ארבע מתוך חמש נפגעות העבירה; וכי הוא הודה בביצוע העבירות שיוחסו לו על אתר. יתרה מזאת, גם בבית המשפט הודה המשיב במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמה עונשית, ובכך חסך את עדות המתלוננות וזמן שיפוטי יקר. כן הוזכר, כי המשיב שהה במעצר ממשי במשך למעלה מחמישה חודשים, היה נתון זמן רב בתנאים מגבילים, ועמד באופן מלא בתנאי שחרורו במשך למעלה משלוש שנים.

30. בנוסף, המשיב ביקש להדגיש את הצלחת ההליך השיקומי שלו, ולהבהיר עד כמה הוא יגע ומצא, עת לקח בשתי ידיים את ההזדמנות שניתנה לו. זאת, בניגוד לאופן הצגת הדברים על-ידי המערערת שביקשה לגמד את הישגיו ולהציגו באור שלילי. בתוך כך הוטעם, כי "ברור גם להגנה, שאלמלא ההליך השיקומי המשמעותי והמרשים שעבר המשיב (ועודנו עובר), היה מקום לגזור את דינו למאסר בפועל של ממש, מאחורי סורג ובריח [...]". המשיב גורס כי קריאה של מכלול הדיווחים מעלה תמונה חיובית בדבר שיקומו – תמונה של אדם שהתמסר להליך הטיפול ועבר כברת דרך המצדיקה, חריגה לקולה. זוהי, לשיטתו, גם התרשמות כלל גורמי הטיפול שפגשו את המשיב בהליך דלמטה – שירות המבחן, שתי מעריכות מסוכנות ומרכז התחלה חדשה – ש"היו תמימי דעים בעמדתם החד משמעית כי הטיפול אותו עובר המשיב הוא מוצלח, מותאם וראוי לאפשר לו להשלימו". המשיב הוסיף והדגיש, כי טיעונה של המערערת לפיה ההליך השיקומי לא הניב פירות, קיבל תשובה ברורה בהערכת המסוכנות העדכנית, עת נקבע כי רמת המסוכנות הנשקפת ממנו פחתה, ועומדת עתה על רמה בינונית-נמוכה.

31. לאור כל אלו, המשיב סבור כי שיקומו המוצלח מצדיק את החריגה ממתחם הענישה; ומשכך אין הצדקה להתערב בגזר דינו של בית המשפט המחוזי.

32. ביום 20.02.2025 הוגש לעיונו תסקיר שירות מבחן עדכני. שירות המבחן סקר את ההליך השיקומי ואת המלצותיו שניתנו לאורך הדרך ולאחר מכן עדכן, בין היתר, כי כבר באותה העת ובמשך למעלה משנה ומחצה המשיב היה משולב בשלב ג' של תכנית הטיפול השיקומית שלו – שכללה קבוצת מעקב שבועית לצד שיחה פרטנית שבועית; וכי הלה הוסיף להתקדם בצורה הדרגתית וחיובית. לפי גורמי הטיפול במעגלים, חל שינוי בעמדותיו ובעיוותי החשיבה שבהם החזיק המשיב והתרשמותם הייתה שהוא לוקח אחריות על ביצוע העבירות, מסור לתהליך הטיפול ומבטא רצון ויכולת לממש תוכניות לגיטימיות בעתידו. המלצתם הייתה על המשך טיפול קבוצתי ופרטני. כן עודכנו כי בסוף חודש ינואר 2025 נסגר מרכז מעגלים, אך המשיב המשיך את התכנית הטיפולית באופן רציף וישיר במרכז היום החדש תחת מכון 'ארגמן'. בסיכומו של התסקיר הטעים שירות המבחן, כי ההערכה היא שהמשיב מצליח להיעזר בטיפול ומשתף פעולה; כי מודעותו למאפייני אישיותו הבעייתיים עלתה; כי קיימת חשיבות רבה לכך שהוא ימשיך בטיפול שהינו בעל פוטנציאל חיובי לצורך המשך הפחתה במסוכנות המינית הנשקפת ממנו; וכי קיים סיכוי אמיתי וממשי לשיקום. נוכח האמור ובשים לב להפחתה בהערכת המסוכנות העדכנית, התחזקה הערכת שירות המבחן בדבר פרוגנוזה שיקומית חיובית, ומשכך הוא שב והמליץ על הטלת מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות, ברף המקסימלי, בצד צו מבחן למשך שנתיים.

33. בדיון שנערך לפנינו ביום 24.02.2025 מיקדו הצדדים את עיקר טענותיהם; ואנו שאלנו את ששאלנו. גם הערנו. בתמצית, בא-כוח המערערת שב והדגיש כי היה צריך להגביל את ההליך שיקומי, ולא להיגרר אחריו במשך שנים כשלא ניכרה התקדמות. בהקשר זה עתר הפרקליט ל"אמירה ברורה שחבל לייצר את המצבים האלו ובעבירות מהסוג הזה צריך למצות את הדין בשלב מוקדם". בא-כוח המערערת אף תהה, כיצד כניסה למאסר לתקופה מוגבלת "תשבור" אדם שנמצא כבר שלוש שנים בהליך שיקומי; ואמר כי טענה זו של שירות המבחן "אומרת דרשני". לא למותר לציין, כי נוכח טיעוני המערערת נציגת שירות המבחן הדגישה כי "הפחתה של מסוכנות זה דבר מאוד הדרגתי שלוקח זמן". באת-כוח המשיב הדגישה את הנסיבות האישיות המורכבות של מרשה ואת כבדת הדרך שהוא עבר, בציינה כי התקיימו מלוא התנאים לחריגה לקולה במקרה דנן. במענה לשאלתנו על הצורך במענה עונשי, בראי עקרון ההלימה – הוזכר כי המשיב ריצה כחצי שנה של מעצר מאחורי סורג וברית, וכי בסופו של דבר הערכאה הדיונית נתנה אמונה בתהליך השיקום וזה נשא פרי. כן הוטעם כי המתחם שנקבע התבסס על פסיקה ענפה, גם אם הוא רחוק ממבוקשה של המערערת.

דיון והכרעה

34. אודה ולא אכחד. מלאכת ההכרעה בתיק זה לא הייתה פשוטה. ההכרעה אם נכון, בשלב זה, לשלוח את המשיב למאסר משמעותי מאחורי סורג וברית, או שמא ניתן להסתפק במאסר של תשעה חודשים שירוצה בדרך של עבודות שירות בתוספת תקופת המעצר הממשי שהלה ריצה – אינה פשוטה כלל ועיקר. המקרה דנן מעורר במלוא עוזה את המתח בין שיקולי הענישה השונים: שיקולי הלימה והרתעה מחד גיסא; ושיקולי שיקום מאידך גיסא. מדובר בפסיפס של סוגיות משפטיות ואנושיות המעורר דילמות מורכבות. אמנם, בסופו של יום, באנו למסקנה כי דין הערעור להתקבל באופן חלקי ומוגבל, אך אקדים ואומר כי אין בכך כדי להקל כהוא זה מכבדת הדרך השיקומית שהמשיב עבר.

ה. הערה קצרה על 'עבירות מין באינטרנט'

35. רשת האינטרנט היא מההמצאות החשובות שידעה האנושות. באמצעותה, נפתח בפנינו עולם-וירטואלי שמתגבר על מגבלות של זמן ומקום. חדשות וידיעות מתפרסמות בן-רגע; מידע ומחקרים זמינים לכל דורש; חוויות אישיות ולאומיות מתפרסמות ומשותפות; מתאפשר שיח ושיג בין אנשים מקצוות תבל; והקיום האנושי מתועד ב'ספריה אינסופית'. ואולם, אין מדובר במרחב סטרילי או מבודד מהעולם ה'אמיתי'. מדובר בחלק בלתי נפרד מהחיים עצמם, שבהתאם נושא בחובו סיכונים ממשיים. יפים

לענייננו דבריו של השופט נ' הנדל בע"פ 2656/13 פלוני נ' מדינת ישראל (21.01.2014) (להלן: ע"פ 2656/13), שציין בין השאר כי: "בחדרי הצ'אט עושים שימוש ילדים ומבוגרים כאחד למטרות שונות. יש מי שמחפש תעסוקה לשעות הפנאי, אחרים מנסים ליצור קשרים חברתיים חדשים, ויש מי שמנצל את תום ליבם של אחרים לצורך סיפוק מאווייו המיניים".

36. כך, לצד הקדמה הטכנולוגית המבורכת, ששינתה את העולם בו אנו חיים, גם בעולם-האינטרנט משגשגת תת תרבות עבריינית, ודווקא בשל תכונותיה, רשת האינטרנט משמשת כר פורה לביצוע עבירות פליליות שונות (ראו: בש"פ 2065/13 פלוני נ' מדינת ישראל (22.03.2013)). החל בעבירות מרמה והונאה, עבור בדרכי סחיטה שונות ואיומים, וכלה בעבירות מין. סכנות ידועות לובשות מלבוש חדש, והציבור, יחד עם מערכות אכיפת החוק ובתי המשפט, נדרשים להתמודד כיום עם סוגים חדשים של איומים (ראו: שירי רום "עבירות המין באינטרנט" משפט מפתח 6 154 (2021), שקראה "להחריג את עבירות המין באינטרנט מעבירות המין הקלאסיות ולייחד להן פרק נפרד, שיביא לידי ביטוי את נפיצותן, את הקלות הבלתי נסבלת של מימושן, ואת הקושי באכיפת החוק עליהן"; אסף הרדוף "דיני העונשין גולשים באינטרנט: היסוד הפיזי הווירטואלי" הפרקליט נב 67 (2013)).

37. הנה כי כן, פגיעות מיניות שבעבר דרשו קרבה פיזית הוחלפו במעשים המבוצעים ממרחק. לא אחת דומה כי תחושת הריחוק מן הקורבן, לצד האנונימיות שרשת האינטרנט מספקת, מביאים להסרת עכבות, וזאת גם אצל מי שנראים כלפי חוץ כאנשים נורמטיביים הנעדרים עבר פלילי. כך, ברבות השנים גדל מאגר מבצעי ונפגעי עבירות המין. נערות צעירות כבר לא בהכרח מוגנות כאשר הן בסלון ביתן, ממש לצד הוריהן, שסבורים כי הן עסוקות בשלהן. מבחינה מהותית, נמצאה הדרך להכניס עבירות אלה לגדרי העבירות המוכרות עמנו. זאת, בעיקרו של דבר, דרך שימוש בסעיף 350 לחוק העונשין, שעניינו גרם מעשה, אשר קובע כי "אחת היא אם העושה עשה את המעשה או גרם שהמעשה ייעשה בו או באדם אחר" (וראו ביקורתו החריפה של אסף הרדוף "אינוס מרחוק או רחוק מאינוס? על מחוקק אדיש, על תביעה יצירתית ועל דיני האונס מטרם וגבולותיהם" עלי משפט יג, 65 (2019), שאמנם מתמקד בעבירות האינוס, אך נדרש לסוגיות רחבות של פרשנות עבירות, הלך רוח ציבורי, תביעתי ושיפוטי, לצד הצורך ב'התעוררות' המחוקק).

38. ברם, והגם שעבירות מין באינטרנט הפכו, למרבה הצער, לתופעה שכיחה – עבירות אלו לא עשויות מקשה אחת. בתמצית, בספרות הוצעה חלוקה לריבוי המופעים הנפסדים שניתן להכניס תחת הכותרת הרחבה של 'עבירות מין באינטרנט': מקרים שעיקרם בהחזקה או בפרסום של תוכן מיני אסור, דוגמת החזקה של חומר תועבה או

פרסומו; מקרים בהם האינטרנט שימש רק כאמצעי ליצירת קשר בין הפוגע לנפגע, אך עבירות המין התרחשו במציאות באמצעות מגע פיזי; ומקרים המתאפיינים בהיעדר מגע פיזי בין החשוד לקורבן, בהם האינטרנט שימש לא רק כאמצעי ליצירת קשר, אלא גם כמרחב בו בוצעו העבירות, עת הפוגע גרם לקורבן לבצע בעצמו את עבירות המין (לחלוקה המוצעת ועוד, ראו אצל חיים ויסמונסקי "התמודדות עם עבירות המין באינטרנט" משפט מפתח 2 34 (2014). לטענתו, "להוציא כמה חריגים, עבירות המין באינטרנט זוכות לכיסוי, מבחינה מהותית, בחקיקה הקיימת. לעומת זאת, במישור האכיפה הפלילית של עבירות המין, האינטרנט מאתגר משמעותית את רשויות אכיפת החוק, זאת בשל תכונות אינהרנטיות של הזירה האינטרנטית, המקשות לאתר את מבצעי העבירות ולאסוף ראיות מספיקות נגדם").

39. עניינו-שלנו, בעיקרו של דבר, בסוג המקרים האחרון; אך אין להתעלם מכך שבמסגרת ביצוע העבירות, המשיב ניסה לעבור מהמרחב הווירטואלי למרחב הפיזי וביחס לאחת מנפגעות העבירה עשה שימוש בחומר התועבה שבידו על מנת לאיים עליה ולגרור לה לסור למרותו. מנגד, חלק מסוים מתחלואי עבירות המין באינטרנט לא חל במלוא עוזו בנדון דידן. כך למשל, המשיב לא פעל תוך מרמה או התחזות לאחר, ולמעשה הוא כלל לא הסתיר את זהותו ואת גילו. המשיב אף לא ניסה לחבל בראיות מלכתחילה, או למנוע מהמשטרה גישה אליהן בדיעבד. נהפוך הוא. לכך, לדידי, יש חשיבות מסוימת.

1. גדרי המחלוקת בערעור

40. בפי המערערת טענות רבות ביחס לגזר דינו של בית משפט קמא. כאמור, המערערת טענה כי בית המשפט שגה כבר בשלב הראשון של גזירת הדין, עת קבע מתחם עונש אחד לארבעת האישומים הראשונים שבהם הורשע המשיב, וזאת אף שאישומים אלו מתייחסים למעשים נבדלים, שבוצעו בזמנים שונים, כלפי ארבע קטינות שונות. ואכן, מעיון בפרוטוקול הדיון בבית משפט קמא עולה כי בית המשפט נקלע לכלל טעות בציינו כי המערערת נתנה הסכמתה לקביעת מתחם עונש אחד, כולל, ביחס לאישומים אלו. בנוסף, דומה כי יישום מפורט של המבחנים שהותוו בפסיקה היה מוביל בעניינו למסקנה כי יש לקבוע מתחם עונש נפרד לעבירות שבוצעו כלפי כל קטינה (ע"פ 2240/21 מדינת ישראל נ' שחר, פסקאות 13-14 (08.11.2021); ע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' דלאל, פסקאות 21-25 (03.09.2015)). עם זאת, מאחר שגם אם היו נקבעים מתחמים נפרדים, בית המשפט היה נדרש לקבוע את מידת החפיפה בין העונשים, אין צורך להרחיב בעניין זה מעבר להערות אלה.

41. זאת ועוד, כזכור, המערערת טענה כי בית משפט קמא לא ייחס משקל הולם לחומרת העבירות, לרבות הנזק שהן הסבו לקרבנות העבירה, ולקושי הטמון בגילויין. כן הוטעם כי הרף התחתון שנקבע למתחם באישומים 1-4 מתעלם מהוראות סעיף 355 לחוק העונשין, בדבר עונש מזערי, שלא יפחת מרבע העונש המירבי שנקבע בעבור העבירה, אלא מטעמים מיוחדים שיירשמו. ובענייננו, קצהו העליון של מתחם העונש ההולם שנקבע על-ידי בית משפט קמא, היה גבוה אך במעט מהעונש המזערי שנקבע בחוק (21 חודשי מאסר לעבירות הכלולות באישומים 1-4; ו-30 חודשי מאסר לעבירות המפורטות באישום החמישי). בצד האמור יצוין, כי המערערת הכירה בכך שהיא עצמה עתרה בפני בית המשפט המחוזי למתחם שתחתיתו נמוכה מעונש המינימום הקבוע בחוק, תוך שביקשה למקם את עונשו של המשיב בתחתית המתחם, וכי היא לא מבקשת לחרוג מכך בערעורה. דומה אפוא כי גם טענה זו לא עומדת בלב הערעור, וממילא עת עסקינן בעונשי מינימום ניתן להורות על כך שהעונש, כולו או חלקו, יהא על תנאי (ע"פ 8235/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (11.05.2020)).

42. למעשה, אין חולק על כך שנקודת המוצא בעבירות מין המבוצעות כלפי קטינות במרשתת, כבענייננו, מחייבת ענישה מוחשית בדרך של מאסר מאחורי סורג וברית. הדברים נקבעו בפסיקה ענפה שיצאה מפי בית משפט זה, בשורה של מקרים (ראו פסק דיני בע"פ 3235/22 אללו נ' מדינת ישראל, פסקה 13 וההפניות שם (22.01.2023)); והמשיב כלל לא ביקש לחלוק על כך.

43. ברם, לא בנקודת המוצא של הדין עוסק ענייננו, אלא בבחירתו של בית משפט קמא, שליווה את הליך שיקומו של המשיב לאורך שנים, לסטות מנקודת המוצא. דרך הילוכו הייתה כמצוות המחוקק – הנחת תשתית שיסודה בעיקרון ההלימה, ורק לאחר מכן חריגה מעיקרון זה בשם ערך השיקום. אכן, קיימת חשיבות להבהרה ותיקון של אי-אלו שגיאות שנפלו בדרכו של בית משפט קמא; אך יחד עם זאת מרכז הכובד בענייננו הוא בשאלת החריגה לקולה מהעונש ההולם.

44. מטעמים אלו סבורני, כי נכון לאחוז את השור בקרניו, ולהתייחס לעיקר. ליתר דיוק: ענייננו בשאלה אם, כיום, בשלב השיקומי הנוכחי בו מצוי המשיב, קמה עילה להתערב בגזר דינו של בית המשפט המחוזי.

לכך אפנה כעת.

45. תיקון 113 לחוק העונשין, שענין את הרפורמה בהבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה, נחקק בעקבות ביקורת על אודות פערי ענישה בין נאשמים דומים שהורשעו בביצוע עבירות דומות. המחוקק סבר כי תופעה זו יסודה בשילוב שבין שיקול הדעת הרחב המוקנה לבית המשפט בעת גזירת העונש, והיעדר הכוונה או הנחיה בנוגע לאופן הפעלת שיקול הדעת בעת מלאכת גזירת העונש (ע"פ 8641/12 סעד נ' מדינת ישראל, פ"ד סו(2) 772, 787-788 (2013)). משכך, המחוקק התווה מודל תלת-שלבי למלאכת גזירת העונש: ראשית, יש לקבוע האם הנאשם הורשע במספר עבירות או בעבירה אחת, ובהתאם האם עסקינן באירוע אחד עם מתחם ענישה אחד, או במספר אירועים שלהם ייגזרו מתחמי ענישה נפרדים, תוך קביעה של מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם (סעיף 40ג לחוק העונשין); שנית, יקבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתחשב, בין היתר, בעבירה ובנסיבות הקשורות בביצועה (סעיף 40ג(א) לחוק); שלישית, ייגזר העונש ככלל בתוך מתחם העונש ההולם, וזאת בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות לעבירה, אלא בעושה (סעיף 40ג(ב) לחוק). בכך, הוסטה נקודת הכובד מן העושה אל המעשה במטרה לייצר אחידות גדולה יותר בענישה, תוך שימת דגש על עיקרון ההלימה (וראו: ע"פ 1077/22 קאדר נ' מדינת ישראל (01.06.2022)). כחריג לכלל, נקבע כי בית המשפט רשאי לסטות ממתחם העונש, לקולה או לחומרה, בהתאם לחריגים המנויים בחוק (סעיף 40ד לחוק וסעיף 40ה לחוק).

46. כאמור, ענייננו בחריגה לקולה ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום. חריגה שכזו מוסדרת בסעיף 40ד לחוק העונשין, שזו לשונו:

שיקום

(א) קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.

(ב) היו מעשה העבירה ומידת אשמו של הנאשם בעלי חומרה יתרה, לא יחרוג בית המשפט ממתחם העונש ההולם, כאמור בסעיף קטן (א), אף אם הנאשם השתקם או אם יש סיכוי של ממש

שישתקם, אלא בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, לאחר שבית המשפט שוכנע שהן גוברות על הצורך לקבוע את העונש במתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה, ופירט זאת בגזר הדין.

47. כפי שניתן להיווכח מלשון הסעיף האמור, קיימים שני מצבי עולם שבהם בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם לקולה משיקולי שיקום: האחד, במקרים 'רגילים', כאשר נמצא כי הנאשם השתקם כבר או שיש סיכוי של ממש שישתקם בעתיד. השני, כאשר מעשי העבירה ומידת אשמו של הנאשם הם בעלי חומרה יתרה. או אז, נדרשות נסיבות מיוחדות ויוצאות דופן על מנת לסטות ממתחם העונש ההולם.

48. לטענת המערערת, במקרה דנן אנו מצויים במצב העולם השני. ואולם, מעבר לכך שהמערערת הצביעה על החומרה הכרוכה בביצוע עבירות מין במרשתת – חומרה שעליה אין חולק – טענתה נטענה בעלמא. כך, המערערת לא הסבירה ולא הביאה כל אסמכתא לטענה שלפיה יש לראות במעשי המשיב דנן, משום מעשי עבירה "בעלי חומרה יתרה" כמשמעות מונח זה בסעיף 40ד(ב) לחוק העונשין. לא למותר לציין, כי בפסיקת בית משפט זה קיימת תמיכה לטענה הפוכה. כך, עבירות מין חמורות מאלו שהתקיימו בענייננו, שבוצעו באמצעות המרשתת, סווגו תחת סעיף 40ד(א) לחוק העונשין (ע"פ 1216/21 לארי נ' מדינת ישראל (19.05.2022) (להלן: עניין לארי)). באותו עניין נדון נאשם שהורשע בחמישה עשר אישומים, שבוצעו במרשתת כלפי 27 מתלוננים, מתוכם 17 קטינים, לרבות בעבירות של גרם מעשה סדום בהסכמה שהושגה במרמה, באמצעות חשבונות פיקטיביים שהלה פתח במרשתת. בית משפט זה אמנם עמד על חומרתן של עבירות מין המבוצעות במרשתת, אך מצא להקל בעונשו משיקולי שיקום, וזאת תוך סיווג העבירות ככאלו שחוסות תחת סעיף 40ד(א) לחוק העונשין (שם, פסקה 11).

49. זאת ועוד, אף אם ניתן היה לקבל את הטענה כי מעשיו של המשיב הם בעלי חומרה יתרה, כמשמעות מונח זה בסעיף 40ד(ב) לחוק העונשין, הרי שלא די בכך. כזכור, על מנת להיכנס לסעיף זה יש לעמוד בשני תנאים מצטברים: נדרש להראות כי החומרה היתרה עולה הן ממעשי העבירה הן ממידת אשמו של הנאשם. בענייננו, מבלי להקל כמלוא נימה בחומרת מעשיו של המשיב, עליה עמדתי לעיל, המערערת כלל לא הסבירה מדוע לשיטתה קיימת חומרה יתרה ביחס למידת אשמו של המשיב. ולא בכדי. שהרי, בענייננו לא מתקיימים מספר אלמנטים מחמירים הקיימים בדרך כלל בעבירות מין במרשתת. כך, אחד הטעמים שהוזכרו בפסיקה כבסיס לצורך בענישה מחמירה בעבירות אלו עוסק בקושי שבאיתור עברייני מין המבצעים את זממם בחסות האנונימיות שהרשת

מעניקה להם. ואולם, בענייננו, המשיב לא התחזה לאחר, לא הסתיר את זהותו, ופעל באמצעות חשבונותיו האותנטיים ברשת. הוא לא הקשה על גילוי כלל. יתרה מכך, המשיב אפשר למשטרה גישה למכשיר הטלפון הנייד שלו בשלב מאוד מוקדם של החקירה, ובכך הושגו ראיות ביחס לארבע מתוך חמש המתלוננות. הנה כי כן, אף מידת אשמו של המשיב אינה מצדיקה לסווג אותו בגדרי סעיף 40ד(ב) לחוק העונשין.

50. בנוסף, כאשר בוחנים אם קיימת חומרה יתרה במידת אשמו של נאשם, קשה להתעלם מהרקע שממנו הוא הגיע. כאמור, המשיב הגיע ממשפחה מפורקת: אביו, שסבל מהתמכרויות לסמים ולאכזריות, נכנס ויצא מבית האסורים עוד משחר נעורו של המשיב, על רקע אלימות כלפי זוגתו – אמו של המשיב. אמו לא הצליחה לגדל אותו, והמשיב עבר בין משפחות אומנה, כאשר קיימות אינדיקציות כי הוא נפגע מינית באחת מהן. בהגיעו לבגרות, המשיב איתר את אביו מוטל ללא רוח חיים בסלון דירתו. מאליו מובן כי נסיבות אלו, קשות ככל שיהיו, אינן מצדיקות כלל את מעשיו של המשיב או את הנזק שהוא גרם לקרבנות העבירה; אך גם אין להתעלם מהן בבואנו לבחון אם מידת אשמו היא בעלת חומרה יתרה כנדרש בסעיף 40ד(ב) לחוק העונשין (במאמר מוסגר ומבלי למצות את הדיון אצייך, כי אף אם ניתן היה לסבור, בדרך כלשהי, כי יש לסווג את עניינו של המשיב תחת סעיף 40ד(ב) לחוק העונשין, לא מן הנמנע כי ניתן להשקיף על מכלול העובדות שפורטו לעיל גם כ"נסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, [...] [ש]גוברות על הצורך לקבוע את העונש במתחם העונש ההולם").

51. סיכומה של נקודה זו הוא כי טענת המדינה לפיה עניינו של המשיב נמנה עם המקרים המנויים בסעיף 40ד(ב) לחוק העונשין נטענה בעלמא, אין לה אחיזה בלשון הסעיף או תימוכין בפסיקה – ודינה להידחות.

52. מכאן לטענה החלופית של המערערת, שלפיה לא ניתן לומר כי המשיב השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, כנדרש לצורך סטייה ממתחם העונש ההולם בהתאם לסעיף 40ד(א) לחוק העונשין. טענה זו מבוססת, בעיקרו של דבר, על ציטוטים מסוימים מתסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינו של המשיב לבית משפט קמא בדבר האתגרים הצפויים בשיקומו, ועל כך שהערכת מסוכנותו לא פחתה עד לשלב שבו נגזר דינו.

ברם, אף אם היו נימוקים לטענה זו בשלבים מוקדמים יותר של ההליך, הרי שבחלוף הזמן חלו שינויים משמעותיים בעולם שלא יהיה זה נכון להתעלם מהם. ואסביר.

53. אכן, הליך שיקומו של המשיב, ככל הליך מורכב ומשמעותי, ידע עליות ומורדות. המשיבה אף הצביעה על כך שהתסקירים שהוגשו בעניינו של המשיב שיקפו תמונה מורכבת, ובשלבם שונים אף מסויגת, ביחס להליך השיקום שלא היה ליניארי. גם הערכת המסוכנות שהוגשה בעניינו לא שיקפה שינוי חד משמעי, ורמת מסוכנותו של המשיב הוערכה כבינונית לאורך ההליך דלמטה. ברם, הדברים השתנו במהלך התקופה שחלפה מאז. בינתיים, הערכת מסוכנותו של המשיב פחתה, כאמור, לרמה בינונית-נמוכה; ותסקיר שירות המבחן על אודותיו היה חד משמעי. אין מדובר בעניין של מה בכך.

54. בהקשר זה אביא את שורת הסיכום של תסקיר שירות המבחן שהוגש לעיונו ביום 20.02.2025, כלשונה:

"מהשיחות שערכנו עם [המשיב] ומהמידע שהתקבל אודותיו עולה כי [המשיב] מגלה מוטיבציה ורצון להמשיך בטיפול וההערכה היא כי הוא מצליח להיעזר בטיפול ולשתף פעולה עם תכנית הטיפול. ההערכה היא כי [המשיב] העלה מודעותו למאפייניו ולגורמים שיכולים להעמידו בסיכון לפגוע שוב. אנו סבורים כי קיימת חשיבות רבה בכך שימשיך בתהליך על מנת שיוכל להמשיך לבצע עבודה עצמית מעמיקה יותר והערכתנו היא כי המשך השתתפותו בטיפול הינה בעלת פוטנציאל חיובי לצורך הפחתה מרמת מסוכנותו המינית וכי קיים סיכוי אמיתי וממשי לשיקום. להערכתנו קטיעת ההליך הטיפולי בשלב זה עלולה לפגוע בהתקדמותו בטיפול. נוכח האמור לעיל, ובשים לב להפחתה במסוכנות העולה מהערכת המסוכנות העדכנית שנעשתה אודותיו, התחזקה הערכתנו מפרוגנוזה שיקומית חיובית ולפיכך אנו שבים על המלצתנו להטלת מאסר שירות בדרך של עבודות שירות, ברף המקסימלי, בצד צו מבחן למשך שנתיים."

55. עינינו הרואות כי אף אם במעלה הדרך הובעו אי-אלו הסתייגויות ביחס לסיכויי שיקומו של המשיב, הרי שכיום קיימת תמימות דעים מצד גורמי המקצוע כי הליך השיקום נשא פרי, וכי "קיים סיכוי אמיתי וממשי לשיקום". לפיכך, אף אם בשלב מוקדם יותר ניתן היה לתהות אם הליך השיקום צלח, באופן המצדיק חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, קשה להלום טענה מעין זו בשלב שבו אנו מצויים כיום.

56. המערערת הוסיפה כי בית המשפט המחוזי נקלע לכלל טעות כאשר נתן את ידו לדחייה של כמעט 3 שנים מעת שהמשיב הורשע ועד שנגזר דינו, וזאת כאשר "לא עלו לאורך הדרך אינדיקציות ברורות וחד-משמעיות להתקדמות ההליך הטיפולי, ומשלא חלה כל הפחתה במסוכנותו של המשיב לאורך הדרך". מכל מקום נטען כי "לא היה מקום 'לתקן

עוול בעוול' ולאחר דחייה משמעותית זו, שלא הניבה פרי, להימנע משליחתו של המשיב לריצוי מאסר ממושך בפועל".

57. ייאמר מיד כי לדידי אין זה ראוי שהמדינה תלין, בגדרי ערעורה על גזר הדין, על אורך תקופת השיקום, וזאת משני טעמים עיקריים. ראשית, ככל שהמערערת סברה כי לא היה מקום להפנות את המשיב להליך שיקומי ממושך, היא הייתה רשאית לערור על החלטה זו, של המותב בתיק העיקרי, לבית משפט זה, בזמן אמת (בש"פ 5752/16 וורקו נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (04.08.2016); בש"פ 876/23 פלוני נ' מדינת ישראל (12.02.2023)). זהו אחד החריגים לכלל בדבר היעדר אפשרות לערער על החלטת ביניים בהליך הפלילי, בשל חשיבות הביקורת השיפוטית על החלטות מעין אלו בזמן אמת. ברם, המערערת לא פעלה כן: היא המתינה במשך שנים לא מעטות, תוך בחירה לוותר על זכותה לערור על כך בזמן אמת, וכעת היא מלינה על משכו של הליך השיקום. בשלב זה, את הנעשה אין להשיב. המערערת לא יכולה להלין אלא על עצמה במישור זה. שנית, מעת שהתברר כי הליך השיקום הממושך של המשיב אכן הביא לתוצאות המיוחלות, קשה להלום טענות שיוצאות נגדו; שהרי "ההליך השיקומי והטיפול, נוסף להיותו מיטיב עם מבצע העבירה, הוא אינטרס ציבורי ראשון במעלה. זאת, שכן בסופו של יום, מבצע העבירה חוזר לחברה וישנה חשיבות רבה להיטיב את השתלבותו ולהשיבו לדרך הישר [...]". המוטיבציה לשיקום, ההשתלבות המוצלחת בהליכי הטיפול, אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה, הבעת חרטה כנה והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה – כל אלה נבחנים על מנת לעמוד על טיבו של ההליך השיקומי [...] (עניין לארי, פסקה 11).

58. ומכאן לטענתה של המערערת לפיה אף אם היה בענייננו מקום לסטות ממתחם העונש ההולם, הרי שנוכח חומרת מעשיו של המשיב, לא היה מקום להסתפק בעונש שירוצה בדרך של עבודות שירות. לשיטתה, ככל שהליך השיקום הצליח, אין סיבה להניח כי הוא יפגע כתוצאה מכניסתו למאסר מאחורי סורג וברית.

59. אכן, יש ממש בטענה זו וניתן למצוא לה תימוכין בפסיקה. כך נקבע, לדוגמה, בע"פ 4876/15 פלוני נ' מדינת ישראל (03.12.2015):

"בצד ההכרה כי שיקולי שיקום מצדיקים סטיה ממתחם העונש ההולם, שיקולי גמול והרתעה אינם מאפשרים לפטור את המערער כליל מעונש מאסר, ואף מחייבים החמרה בעונשו. [...]"

אשר לשיקולי הרתעה, סבורני כי בעוד שהעונש שגזר בית המשפט המחוזי עונה על הצורך בהרתעת המערער מלשוב ולבצע עבירות נוספות, הרי שאין הוא עונה על הצורך בהרתעת הרבים. בית משפט זה חזר והדגיש

בפסיקתו את האינטרס הציבורי בהרתעתם של עברייני מין פוטנציאליים מפני מימוש מזימותיהם (ע"פ 2848/14 סיגר נ' מדינת ישראל, פסקה 40 (12.11.2014); עניין שייניס, פסקה 42), ואת הצורך להעביר מסר ברור ונוקב כי גופו של אדם אינו הפקר (ע"פ 8277/10 פלוני נ' מדינת ישראל, פסק דינה של השופטת ע' ארבל (28.2.2011)). על אף הביקורת שנמתחה על שיקולי ההרתעה (רבין וואקי, דיני עונשין, בעמ' 1507-1508), ועל אף העובדה ששיקול ההרתעה איבד ממעמדו בעקבות תיקון 113 (ע"פ 1765/13 עבדאללה נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (3.7.2014)), ראוי לזכור כי לשיקול ההרתעה הרבים יש, מלבד 'הפחדה', גם מטרה של חינוך הציבור והטמעת ערכי החברה (רבין וואקי, דיני עונשין, בעמ' 1507).

לבסוף, אף שאני סבור כי מאסר ממושך עלול לפגוע בהליך שיקומו של המערער, אין בידי להסכים עם טענת המערער לפיה הטלת עונש מאסר בפועל כשלעצמה, תביא לפגיעה "אנושה", כדבריו, בהליכי השיקום אותם הוא עובר. ברי כי השהות בכלא מציבה אתגרים לא פשוטים בפני השוהים בו. עם זאת, ניתן לצפות כי אותו שינוי עמוק שחל במערער, אשר מצדיק הקלה בעונשו, יעמוד לו בהתייבותו בפני קשיים אלה (השוו: ע"פ 4604/15 הנזכר, פסקה 4 לפסק דינו של השופט י' עמית) (שם, פסקאות 47-49).

60. מהתם להכא. בענייננו, נוכח הליך השיקום שעבר המשיב, שגושפנקא להצלחתו ניתנה במסגרת הערכת המסוכנות העדכנית, מצאנו כי אכן קיימת הצדקה לחריגה מהעונש ההולם, אך לא עד כדי הימנעות מוחלטת ממאסר בפועל. זאת, בפרט לנוכח החומרה היתרה הטמונה בהתנהלותו של המשיב במסגרת האישום החמישי, במסגרתה איים על נפגעת העבירה-הקטינה כי יפיץ את תמונותיה אם תסרב להיכנע לגחמותיו. כך נקבע בעניין לארי, בנסיבות דומות לענייננו, כי: "[...] בתמהיל של מטרות הענישה ושיקוליה יש ליתן משקל ממשי לתהליך השיקום. המערער עבר הליך שיקומי ממושך ומרשים אשר נותן תקווה לאי הישנות מעשיו העבריינים. הליך שיקומי זה, בשילוב ההפחתה במסוכנותו, משך הזמן שחלף והבעיות הבריאותיות איתן מתמודד, מובילים לכלל מסקנה כי יש הצדקה לקיצור משמעותי של תקופת המאסר בפועל שהושתה על המערער, אולם ללא ביטולה המוחלט" (שם, בפסקה 15).

סוף דבר

61. מכל הטעמים שפורטו לעיל אציע לחבריי כי נעמיד את עונשו של המשיב על 21 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו. יתר חלקי גזר הדין יותרו בעינם.

חאלד כבוב שופט

השופט בדימוס יוסף אלרון:

1. אני מסכים לתוצאת פסק דינו של חברי השופט כבוב, ובשל חשיבות הדברים – אוסיף אף משלי.

2. חמש נערות צעירות, בנות 12-13, נפגעו ממעשיו של המשיב. במשך כשנה, המשיב שלח לנערות סרטונים בעלי אופי מיני בוטה, דרש מהן לקבל תמונות וסרטונים מיניים שלהן, בכלל זה בעירום מלא, תוך שהוא מנחה אותן כיצד להצטלם, איזו תנוחה ואלו איברים להדגיש. את בקשותיו, ניסח המשיב בלשון גסה, מינית ובוטה. גם כאשר הצעירות מאנו להשיב לבקשותיו, הוא לא הרפה עד שקיבל את מבוקשו. בשלב מסוים, אף ניסה ליזום מפגש פיזי עם חלק מן הצעירות, אך הדבר לא עלה בידו. בגין האמור, לטעמי נגזר עליו עונש מקל עד מאוד הסוטה סטייה מהותית מהענישה הראויה והנוהגת – תשעה חודשי מאסר לריצוי במסגרת עבודות שירות, בלבד.

3. בשל פרטיותן של הנערות הצעירות, נפגעות העבירות, מצדיקה כי מעלליו מעוררי הבחילה של המשיב לא ייחשפו במלואם; בכל זאת, כדי לעמוד על טיב המעשים, אופיים ומידת מסוכנותו של המשיב, אעמוד על עיקרי הדברים שפורטו בכתב האישום המתוקן.

במסגרת ההתכתבויות בין המשיב לבין הנערות הצעירות, המשיב הרבה לשלוח להן תמונות שבהן נראה איבר מינו, לעיתים תוך שהוא מאונן ומגיע לסיפוק מיני. אף דרש מהנערות שתשלחנה תמונות של איברי גופן, כשהן ניצבות בתנוחות שונות. בין השאר, א' שלחה תמונה שבו היא רוכנת קדימה וישבנה חשוף ברובו, והמשיב הגיב "התחת הזה פשוט דורש דפיקה חזקה וארוכה"; מ' שלחה סרטונים שונים בעירום מלא, ובחלקם נגעה שוב ושוב באיבר מינה, בחזה ובישבנה; ק' שלחה תמונה של רגליה מפוסקות, והמשיב הגיב לכך בבוטות; ט' סירבה שוב ושוב להצעות המיניות של המשיב "למצוץ" או לקיים עמו יחסי מין; ו-ש' שלחה לו בחוסר אונים עוד ועוד תמונות וסרטונים של גופה העירום, על רקע איומיו שאם לא תעשה כן – ידליף את תמונותיה לרשת.

במשך שנה שלמה, ממקום "מחבואו" ברשת האינטרנט, המשיב פנה כמשחר לטרף לנערה אחת ולנערה אחרת, במטרה לממש את גחמותיו המיניות. גם כשאלו נמנעו

מלשתף עמו פעולה, וגם כשהעמידו אותו היטב על גילן הצעיר, הלה לא חדל ממעשיו. לעיתים, אדרבה, נתונים אלו החישו את המשיב לדרוש מהנערות עוד ועוד תיעודים של גופן.

4. כפי שנקבע לא אחת בבית משפט זה, עבירות מין הן מן החמורות שבחוק העונשין, ולא בכדי. בעבירות אלו, העבריין משתמש בקרבן העבירה למימוש צרכיו ויצריו המיניים, ובכך נפגע כבודה של קרבן העבירה וגופה מחולל במעשי העבריין (ע"פ 3235/22 אללו נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (22.1.2023)). פגיעתן הרעה של עבירות המין מתעצמת כאשר אלו נעשות כלפי קטינים, תוך ניצול חולשתם ותמימותם, ואשר הפגיעה באישיותם שטרם התעצבה – עלולה להותיר צלקות שלא תמחנה שנים ארוכות (ע"פ 111/24 מדינת ישראל נ' שרף, פסקה 20 (1.12.2024)). על כן, מדיניות הענישה בעבירות האלו היא כי על עבריין המין ייגזר עונש מאסר בפועל לריצוי מאחורי סורג ובריה.

מדיניות זו, והפגיעה בקטינים נפגעי עבירות המין, נכונה גם, ולעיתים אף במיוחד, כאשר אלו מתבצעות באמצעות המרחב האינטרנטי. בדומה לעבירות מין הנעשות כלפי גופו של נפגע העבירה, גם בעבירות המתרחשות באינטרנט הביזוי, ההשפלה, הפגיעה בכבודן וגופן של נפגעי העבירה – אינם מתקיים כהוא זה. במובן מסוים, הרשת נושאת עמה רעות חולות אחרות – התיעוד המיני נותר במכשיר הטלפון של הפוגע, לעתים מופץ ברשות הרבים, דבר אשר כשלעצמו הרה אסון לקורבן, באופן שעלול אף להסתיים בתוצאות טראגיות, גם במקרה פחות קיצוני אשר פגיעתו רעה בקורבן הדבר עלול לשמש כאמצעי לסחיטה. בנוסף, לעתים קרובות, עבריין המין ברשת אורבים לרוב דרך מסווה, ולא בכדי מושקעים מאמצים רבים של רשויות האכיפה לבלום את נפיצות עבריינות זו. מעבר לכך, גם עצם היכולת של העבריין "לתפוס" את הקורבן בכל עת וגם במקום שנראה בטוח, פרטי ואינטימי – מוסיפה נדבך חומרה לעבירות המין הנעשות באמצעות האינטרנט (ע"פ 3792/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (11.11.2018)). משכך, כפי שאף ציין חברי השופט כבוב, גם בעבירות אלו נקודת המוצא היא גזירת ענישה מוחשית של מאסר מאחורי סורג ובריה.

5. על רקע האמור, ניכר כי העונש שנגזר על המשיב, מקל עמו יתר על המידה; וכטענת המערערת, העונש אינו מבטא כראוי את עוצמת הפגיעה בכל נערה ונערה. למעשה, עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי מלמד כי כמעט בכל צעד ושעל שפסע במלאכת גזירת עונשו של המשיב – יצאה שגגה תחת ידו.

תחילה, כבר בקביעת מתחם עונש הולם אחד בגין האישומים 1-4, שגה בית המשפט המחוזי. כל אחד ואחד מאישומים אלו מתייחס לפגיעה בנערה נפרדת שגילה פחות מ-14 שנים, בתקופה שונה ובנסיבות אחרות. פגיעתו של המשיב בכל אחת מחמש הנערות – ניצבת בפני עצמה; הנזק שנגרם לכל אחת מהן – יצלק את נעוריהן, ייתן אותותיו גם בבגרותן, והן יישאו אותו לעד; כל אחת ואחת מחמש נערות אלו – עולם ומלואו. מתבקש אפוא כי העונש שייגזר על המשיב יבטא הכרה עצמאית בגין הפגיעה בכל נערה ונערה. לא ניתן לראות בארבעת האישומים כ"אירוע אחד"; מה גם, שבית המשפט המחוזי ציין בשוגג כי המערערת עתרה לקביעת מתחם עונש אחד, בעוד שעיון בפרוטוקול הדיון מלמד כי ההפך הוא הנכון והמערערת התעקשה על כך שייקבעו מתחמים נפרדים בגין כל אישום (פרוטוקול הדיון מיום 6.2.2024, עמ' 47 ש' 19-23).

מעבר לכך, גם לאחר שבית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש אחד עבור ארבעת האישומים, גבולותיו של המתחם נקבעו באופן שהקל עד מאוד עם המשיב, מבלי סיבה גלויה. אזכיר, עסקינן במתחם אחד עבור ארבעה אישומים, הנושאים יחדיו ריבוי עבירות מעשה מגונה בקטינה שלא מלאו לה 14 שנים וריבוי עבירות גרם מעשה מגונה בקטינה שלא מלאו לה 14 שנים. הכיצד בגין ריבוי עבירות אלו, אשר מקצתן פורט לעיל, נקבע מתחם העונש בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל? באותה דרך מוקשית, פסע בית המשפט גם ביחס לאישום החמישי שבו נקבע המתחם בין 20 ל-32 חודשי מאסר בפועל.

אם לא די בדלות המתחמים כשלעצמם, אשר לא הולמים את חומרת מעשי המשיב; הטיבה המערערת להפנות לכך שהרף התחתון שנקבע למתחמים ניצב הרחק מהעונש המזערי הקבוע בצידן של עבירות המין שבהן הורשע המשיב. בעוד שהעונש המזערי הוא 21 חודשי מאסר בפועל בגין כל אחת מהעבירות שביצע המשיב במסגרת אישומים 1-4, זהו כמעט הרף העליון של המתחם הכולל; וביחס לאישום החמישי, העונש המזערי הוא 30 חודשי מאסר בפועל בגין כל אחת מהעבירות, גם הפעם בשיעור הסמוך לרף העליון של המתחם שנקבע. זאת, בניגוד להנחיות הפסיקה בעניין זה, כי ככלל הרף התחתון של המתחם אינו יכול להיות נמוך מהעונש המזערי הקבוע בחוק (ע"פ 1605/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (27.8.2014)).

לא רק שבית המשפט המחוזי חרג מהעונש המזערי הקבוע בחוק, ללא סיבה ניכרת לעין, בראי חומרת מעשיו של המשיב; אלא שבית המשפט כלל לא נימק חריגה קיצונית זו בטעמים מיוחדים רלוונטיים, או בטעמים כלשהם, חרף הוראות החוק הברורות (סעיף 355(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977).

מלאכת הענישה אינה סכימה מתמטית פשוטה, כך שלא מצופה מבית המשפט המחוזי לסכום את העונשים המזעריים של כל אחת מעבירות המין בכל אחד מהאישומים. בכל זאת, קשה להעלות על הדעת כי המתחם שנקבע בגין האישומים 1-4, בהם נפגעו ארבע צעירות שונות, הוא מקל באופן משמעותי אפילו ביחס לעונש המזערי בגין עבירת מין אחת שבוצעה כלפי נערה אחת בלבד.

6. מכאן, לשיקולי השיקום, אשר מכוחם הקל בית המשפט המחוזי בעונשו של המשיב והעמידו על תשעה חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות.

נקודת המוצא עת עסקינן בעבירות מין, ובייחוד בעבירות מין שבוצעו בקטינים, ובמקרה דנן בקטינות, היא כי יש לנקוט במדיניות מצמצמת ביחס ליישום הוראות סעיף 140 לחוק העונשין. זאת, לנוכח הפגיעה הקשה בנפגעי העבירה, בשל הצורך בהקצת מעשים אלו, והפסול המוסרי הכבד הנלווה לפגיעה מינית בקטינים, המחייבים כי ככלל, תגבר ידם של שיקולי הגמול וההרתעה על שיקולי השיקום, חרף חשיבותם (ע"פ 1026/24 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 13 (9.3.2025)).

בנוסף, לא אחת הודגש בפסיקה כי האפשרות לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום – תיעשה במשורה. וזאת, רק במקרים שבהם נמצא כי ההליך הטיפולי מביא לשינוי יסודי בהתנהלותו של הנאשם במישורים השונים של חייו, ובפרט בדרכי החשיבה המעוותות אשר הוליכו את הנאשם לבצע את העבירות שבוצעו. לצורך כך, אין די בהתרשמות כללית או בטענות בעלמא על אודות ההליך השיקומי שעובר הנאשם, אלא עליו להוכיח את טענתו באמצעות עובדות וראיות ועל יסוד תשתית עובדתית מוצקה (ע"פ 6692/23 זלקוב נ' מדינת ישראל, פסקה 23 (21.7.2024)).

למעלה מכך, שיקום – אינה מילת קסם; לא די באמירה בעלמא כדי לדחוק לקרן זווית את פשעיו של נאשם ולהותיר מאחור את יתר שיקולי הענישה הבסיסיים ביותר. נכונים הדברים ביתר שאת, מקום שאל מול הצורך בענישה מוחשית בגין עבירות מין חמורות ומעוררות הבחילה, ניצב הליך שיקומי בוסרי, אשר חרף התמשכותו – לא חל אצל הנאשם שינוי משמעותי, ומסוכנותו ותובנותיו לגבי המעשים וחומרתם נותרו כשהיו.

7. בעניינו של המשיב התקבלו לא פחות מ-12 תסקירים לעונש, ושתי חוות דעת מטעם המרכז להערכת המסוכנות. בראשית הדרך, המרכז להערכת מסוכנות התרשם כי המשיב בעל עמדות נוקשות ביחס לנשים בכלל ולפגיעות מיניות בפרט, סובל מעיוותי חשיבה בתחום המיני, ממזער את הפגיעות המיניות שביצע ואף הצדיק את התנהלותו תוך שהאשים "מגבלות חברתיות". כן הוערך כי רמת מסוכנותו של המשיב בינונית, על רקע אישיותו הנרקסיסטית, היותו מרוכז בעצמו ובעל רמה גבוהה של דחפים מיניים, בשקלול שיתוף הפעולה מצדו בטיפול ייעודי והיעדר עבר פלילי לחובתו.

בחלוף למעלה לשנה שבה שהה המשיב במסגרות טיפוליות, ואשר במהלכה העידו הגורמים הטיפוליים ושירות המבחן על התקדמות טיפולית, לצד הכרה כנה בכך שהמשיב עדיין מתקשה להפנים ולהבין את עולמו המיני ואת הפגיעות שביצע, הוגשה חוות דעת נוספת מטעם המרכז להערכת המסוכנות. גם הפעם, התקבל הרושם כי המשיב מערער ומתווכח על גבולות, עודנו אווז בעיוותי חשיבה ביחס למעשיו, וממשיך להצדיק את קשריו המיניים עם הנערות הצעירות שנפגעו, מבלי שגילה אמפתיה לנזקים שהסב להן במעשיו. לא רק שלא חלה התקדמות בהיבטים אלו, אלא שהמשיב החל לכפור גם בחלק מעובדות כתב האישום המתוקן – בהן הודה. כך למשל, התעקש כי לא ידע את גילה של אחת הקטינות ואף הכחיש כי הנחה את הקטינות לצלם עצמן בתנוחות גסות ומשפילות. ההתרשמות השלילית מהמשיב אפיינה גם את הערכת מסוכנותו, משנקבע כי הלה מגלה תובנות ראשוניות ושטחיות לצד מודעות חלקית בלבד למצבי הסיכון לביצוע חוזר של עבירות מין. אמנם, צוין כי הוא מגלה מוטיבציה להמשיך את הטיפול, אולם גם בהקשר זה הוער כי הוא מתקשה לתת אמון במטפלו ומתקשה לווסת את דחפיו התוקפניים. בשקלול האמור, גם בחלוף שנה, מסוכנותו של המשיב הוערכה כבינונית.

התסקירים הרבים מטעם שירות המבחן בעניינו של המשיב, לא הצביעו אף הם על הליך שיקום משמעותי שנשא פרי, או על סיכוי ממשי שהמשיב ישתקם. אכן, לרווח דווח כי המשיב משתתף בקבוצות הטיפוליות ומעת לעת אף נצפתה התקדמות טיפולית. אולם, בד בבד, גם לאחר תקופה טיפולית ארוכה ואינטנסיבית, ניכר כי נותרו ספקות ממשיים ביחס להליך השיקומי, כך למשל התרשם שירות המבחן כי המשיב עדיין לא שיתף באופן פתוח על עולמו המיני, והוסיף וציין כי הוא החל – לאחר למעלה משנתיים במסגרות טיפוליות – לייצב לבסס ולהעמיק בקשר הטיפולי.

היכן אפוא מצויה אותה "כברת דרך טיפולית שעבר הנאשם [המשיב – י' א']" כלשונו של בית המשפט המחוזי? מסוכנותו נותרה בעינה; בתפיסתו, הוא מיזער את

הפגיעות בקטינות ואף הצדיק את מעשיו; ועדיין קיימת עמימות ביחס לעולמו המיני של המשיב ומצבי הסיכון בעניינו בשל כך.

נתונים אלו, אינם מלמדים על שיקום, או סיכוי של ממש לשיקום, המצדיקים חריגה ייחודית לקולה ממתחם העונש ההולם, בוודאי שלא חריגה כה משמעותית המקלה עם המשיב הן במשך העונש שנגזר על המשיב הן באופן ריצויו.

8. עובר לדיון שהתקיים בפנינו, נערכה פעם נוספת חוות דעת מטעם המרכז להערכת מסוכנות וכן הוגש תסקיר מטעם שירות המבחן בעניינו של המשיב. בחלוף שלוש שנים בהן מצוי המשיב בטיפול אינטנסיבי, הבחין המרכז להערכת מסוכנות בניצני שינוי והעמיד את רמת מסוכנותו המינית של המשיב על בינונית-נמוכה. תסקיר שירות המבחן צועד אף הוא בתלם דומה, כאשר ממנו עולה כי "המשיב מגלה מוטיבציה ורצון להמשיך בטיפול [...] ההערכה היא המשיב העלה מודעותו למאפייניו ולגורמים שיכולים להעמידו בסיכון לפגוע שוב"; ולסיכום פורט כי "קיים סיכוי אמיתי וממשי לשיקום".

הגם שלאחר שלוש שנים של טיפול – אשר הביא להימשכות ההליך הפלילי מעל ומעבר לנדרש, נותרה מסוכנות מהמשיב; ניתן כעת בכל זאת להצביע על סיכויי שיקום המצדיקים התחשבות מסוימת ומדודה בעונשו של המשיב.

9. לבסוף, מקובלת עליי טענת המערערת כי שגה בית המשפט המחוזי אשר במניין שיקוליו התחשב במה שכינה "הפחתות נוספות המבוצעות על-ידי שב"ס". קיצור עונשו של אסיר במסגרת שב"ס – אינו זכות קנויה, ומדובר אפוא בשיקול לא ענייני ולא רלוונטי במלאכת גזירת עונשו של המשיב.

10. הנה כי כן, בעניינו של המשיב נקבע עונש המקל עמו באופן משמעותי ויתר על המידה – החל מקביעה שגויה של מתחם עונש הולם אחד לארבעה אישומים; דרך חריגה בוטה לקולה מהעונש המזערי הקבוע בעבירות המין שבהן הורשע; וכלה בחריגה משמעותית ולא מוצדקת לקולה מגבולות מתחם העונש ההולם.

עבריינות המין במרשתת קלה ומפתה – תרתי משמע. במרחב זה, נפגשים מצד אחד, עברייני מין אשר מוצאים להם זירה חדשה ונגישה, ומהצד האחר קטינים וקטינות אשר טרם נחשפו לסכנות האורבות ברחבי הרשת. במפגש זה, עברייני המין מבקשים

לנצל את תמימות הקטינים, עבור הגשמת סטייתם המין וגחמותיהם המעוותות. המקרה שלפנינו, ממחיש היטב את הצורך במענה עונשי הולם ומוחשי בגין עבירות אלו.

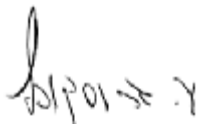
11. בשקלול האמור, ואך ורק מאחר שערכאת הערעור אינה ממצה את מלוא חומרת הדין בהחמירה במידת העונש, אני מצטרף לתוצאת פסק דינו של חברי השופט כבוב.

יוסף אלרון
שופט בדימוס

השופט עופר גרוסקופף:

אני מסכים לפסק דינו של חברי, השופט חאלד כבוב, ומצטרף להערות חברי, השופט בדימוס יוסף אלרון, בפסקאות 2-5 לחוות דעתו. אכן, מעשי המשיב חמורים מאד, והפגיעה שפגע בכל אחת מחמש הנערות הצעירות והתמימות שנפלו קורבן ברשתו, קשה ועומדת בפני עצמה. אלמלא הליך השיקום המוצלח, היה מקום לגזור על המשיב עונש מאסר ממושך בהרבה, יותר מכפול מ-22 החודשים אותם הניח בית המשפט קמא כנקודת המוצא לבחינת הפעלת סמכותו לחרוג ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום לפי סעיף 40ד. לחוק העונשין. משכך, גם הקלה משמעותית משיקולי שיקום אינה יכולה להצדיק הפחתת עונש המאסר לכדי עבודות שירות בלבד. העונש שהציע חברי, השופט כבוב, המקצר מאד את תקופת המאסר, אך מותירה מאחורי סורג ובריח, מאזן איפה כראוי בין שיקולי ההרתעה והגמול לבין שיקולי השיקום. חזקה על המשיב, שיש לקוות כי השתקם באמת ובתמים, ושינה דרכיו ותפיסותיו, כי תקופת המאסר המופחתת שעליו לרצות בגין פשעיו לא תסיט אותו מהדרך הטובה, ולא תחזיר אותו לאותן תפיסות מעוותות שהביאו אותו לביצוע עבירות המין החמורות בגינן הוא נותן כעת את הדין.

עופר גרוסקופף
שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט חאלד כבוב.

המשיב יתייצב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום 23.11.2025 עד השעה 10:00 בימ"ר ניצן או במקום אחר על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המשיב לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 074-7831077 או 074-7831078.

ניתן היום, כ"ז תשרי תשפ"ו (19 אוקטובר 2025).

חאלד כבוב
שופט

עופר גרוסקופף
שופט

יוסף אלרון
שופט בדימוס

התביעה המחלקה